

De digitale bibliotheek van de RUG

Alex Klugkist
a.c.klugkist@ub.rug.nl

Het zal niemand zijn ontgaan dat de bibliotheek van de RUG aan het "verschuiven" is. Moesten gebruikers vroeger voor alles naar de bibliotheek toekomen, tegenwoordig komt de bibliotheek steeds meer naar de gebruiker toe. Op zijn desktop kan de gebruiker een ontzagwekkende hoeveelheid informatie te voorschijn toveren.

Het lijkt er op alsof dat allemaal vanzelf gaat en zo hoort het ook: de toegang tot al die informatie moet zo transparant en automatisch mogelijk plaatsvinden. In de praktijk gaat er echter een veelheid aan ingewikkelde licentieovereenkomsten, toegangsprotocollen, zoekmachines etc. achter al die informatie schuil.

In 2003 zullen de digitale bibliotheekvoorzieningen aanzienlijk worden uitgebreid. In dit artikel wordt uiteengezet wat u de komende maanden zoal kunt verwachten

Het RUGlinks-logo

Elektronische wetenschappelijke informatie

In 1999 had de RUG ca. 10.000 abonnementen op gedrukte tijdschriften en vervolgwerken en 1.000 op elektronische. Begin 2003 zijn de verhoudingen sterk gewijzigd en zijn de aantallen resp. 8.000 gedrukte tijdschriften en 12.000 elektronische. Een groot aantal daarvan is 'dubbel', dat wil zeggen dat dezelfde titel zowel in elektronische als in gedrukte vorm binnen de RUG aanwezig is.

Weliswaar 'ontdubbelen' vooral de faculteiten Geneeskunde en Wiskunde & Natuurwetenschappen in snelle mate, maar bij een aantal andere faculteiten is dit nog in mindere mate het geval. Dat is begrijpelijk, want de overgang van gedrukt naar digitaal is ingrijpend.

Naar verwachting zal het elektronische abonnementenbestand in 2003 verder toenemen en het gedrukte afnemen.

Magische links

Nu een zee aan digitale informatie (bibliografische informatie, abstracts, full-text) beschikbaar is, wordt het voor de gebruiker steeds moeilijker daarin zijn weg te vinden. Wie kan door de bomen het bos nog zien? Om de gebruikers bij hun speurtocht te ondersteunen zal de komende maand software worden geïnstalleerd

die bij zoekacties automatisch links genereert naar informatie waarop de RUG licenties heeft. Die nieuwe faciliteit zal onder de naam *RUGlinks* beschikbaar komen.

Een onderzoeker kan dan bijvoorbeeld vanuit een catalogus of een bibliografisch bestand direct doorspringen naar abstracts of full-text artikelen (en vice versa). Ook zal men vaak vanuit de voetnoot van een artikel direct naar de full-text van een referentie kunnen doorklikken. *RUGlinks* is bijna een magisch gebeuren. Achter de schermen vinden allerlei processen plaats die geautoriseerde gebruikers direct doorverbinden naar de gewenste informatie.

Gelijktijdig zoeken in databases van verschillende aard

Gebruikers die bepaalde publicaties zoeken, moeten hun zoekactie nu vaak in verschillende bestanden uitvoeren en daarbij dan iedere keer hun zoekvraag herhalen. Dat is een tijdrovende zaak. Om dat soort herhalingen te beperken zal de digitale RUG-bibliotheek in de loop van 2003 worden uitgerust met zogenaamde Metalib-software.

Dat is software die het mogelijk maakt via één interface zoekacties uit te voeren die simultaan in een groot aantal (door de gebruiker aan te kiezen) elektronische

bestanden wordt uitgevoerd, waarna de gevonden referenties worden verzameld, ontdebeld en vervolgens aan de gebruiker aangeboden. Waar mogelijk zal RUGlinks desgewenst een directe verbinding met gevonden referenties mogelijk maken.

RUG-bibliotheekportal op het nieuwe RUG-webplatform

Wanneer u dit artikel leest, is naar alle waarschijnlijkheid het nieuwe RUG-webplatform al in de lucht. Daarop treft u niet zoals vroeger een button 'Universiteitsbibliotheek' aan, maar een nieuwe RUG-bibliotheekportal, van waaruit toegang kan worden gekregen tot de verschillende bibliotheekdiensten en -bestanden binnen onze universiteit. In de loop van 2003 zal verder worden gewerkt aan de verfijning van deze portal. Door de vakreferenten en informatiespecialisten van de RUG-bibliotheek zal worden bekeken hoe literatuurgidsen en literatuuroverzichten kunnen worden omgevormd tot discipline gerichte portals, waardoor gebruikers sneller en gericht naar de door hen benodigde informatie kunnen worden doorverwezen. Daarbij zal ook gekeken worden naar de ontwikkeling van gepersonaliseerde portals, ook wel 'my library-systemen' genoemd. In een van de komende afleveringen van Pic-

togram zal daar vast en zeker op worden teruggekomen.

Digitale publicaties van de RUG

Onderzoekers van de universiteit publiceren jaarlijks vele honderden boeken en artikelen. Daarnaast schrijven studenten honderden scripties. In bijna alle gevallen bestaan van deze publicaties elektronische versies. Het is van belang deze elektronische publicaties – net als gedrukte versies – in de collectie van de RUG-bibliotheek op te nemen.

Vanaf het midden van de 90-er jaren gebeurt dit reeds voor de meeste dissertaties, waarvan inmiddels zo'n kleine duizend door de UB wereldwijd elektronisch toegankelijk zijn gemaakt. Ook een aantal onderzoekscholen en onderzoeksinstituten maken hun 'wetenschappelijke output' via de digitale RUG-bibliotheek elektronisch toegankelijk. Hiervoor zijn speciale voorzieningen ontwikkeld. Zie onder DDD (Digitale Document Desk), na 1 maart bereikbaar via de nieuwe RUG-bibliotheekportal en voor die tijd via www.rug.nl/bibliotheek.

In 2003 zal de RUG-bibliotheek deze voorziening moderniseren en uitbreiden. DDD zal deel uitmaken van een landelijk project op het gebied van de ontwik-

keling van 'local repositories' of (in goed Nederlands) lokale universitaire opslagplaatsen van digitaal materiaal. "Deze repositories moeten samen een open en transparant netwerk vormen dat uiteindelijk de gehele Nederlandse wetenschappelijke productie elektronisch ontsluit", aldus SURF.

Alle universiteiten, de Koninklijke Bibliotheek, de KNAW en NOW hebben zich achter dit SURF-initiatief geschaard. Gewerkt zal worden volgens internationale (zogenaamde *Open Archive*) standaards die garanderen dat de elektronisch opgeslagen publicaties optimaal door en via internationale zoekmachines toegankelijk zullen zijn. Groningen zal daarbij waarschijnlijk software toepassen die beschikbaar wordt gesteld door MIT (Massachusetts Institute of Technology).

i service

Wie ondanks of dankzij dit alles de weg kwijtraakt in het informatieland kan weer op het rechte pad worden geholpen door de *i service*, de elektronische informatiebalie (in ontwikkeling) van

de RUG-bibliotheek.

Deze virtuele balie wordt door fysieke informatiespecialisten van de UB en de faculteitsbibliotheek bemand. Zij zullen uw vragen direct behandelen of doorverwijzen naar specialisten op een bepaald vakgebied. Snelle en adequate behandeling van de vraag staat bij deze medewerkers voorop.

En verder

U zult uit het bovenstaande de indruk hebben gekregen dat het gonst van activiteiten bij de RUG-bibliotheek. Dat klopt: er wordt hard aan de digitale bibliotheek getimmerd. In komende afleveringen van Pictogram zal op een aantal deelaspecten nader worden ingegaan. En natuurlijk zullen nieuwe ontwikkelingen tijdig via dit blad worden gemeld.

Mocht u in die tussentijd vragen hebben: u kunt terecht bij de *i service*. Voor reacties op dit artikel kunt u natuurlijk ook direct bij mij terecht.

Alex Klugkist is Bibliothecaris van de Rijksuniversiteit Groningen.

Links

- *i service*: www.rug.nl/bibliotheek/service